

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **F. V.**, zast. Mgr. Ondřejem Adametzem, advokátem se sídlem Pekařská 12, 602 00 Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 7. 2005, č. j. 56 Az 58/2005 - 23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokáta Mgr. Ondřeje Adametze **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 29. 7. 2005, č. j. OAM 235/LE-PA03-PA03-2005, jímž byla jeho žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá vady

řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech.

Stěžovatel namítá, že se krajský soud nijak nevyjádřil k jeho tvrzení, že ho žalovaný zkrátil na jeho právech, když u něj neposoudil přítomnost překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Připomíná dále, že § 91 zákona o azylu, jak vyplývá i z důvodové zprávy k tomuto zákonu, je odrazem mezinárodních závazků vyplývajících pro ČR z čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (dále též „Ženevská úmluva“), jež zakotvuje zásadu „non-refoulement“. Stěžovatel dále upozorňuje na aplikační přednost mezinárodních smluv před obyčejným vnitrostátním právem, jak vyplývá z čl. 10 současného znění Ústavy ČR a na rozdílnost dikce článku 33 odst. 1 Ženevské úmluvy a definice pojmu uprchlík obsažené v článku 1 písm. A odst. 2 téže úmluvy. Podle stěžovatelova názoru nedostal žalovaný závazků vyplývajícím pro ČR z této části mezinárodního práva, když jeho žádost, tedy žádost uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, pohledem zásady „non-refoulement“ vůbec neposoudil. Obdobnou argumentační konstrukci shledává stěžovatel i ve vztahu k čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení publikované pod č. 143/1988 Sb., z níž také vyplývá závazek ČR nevydat osobu do státu, kde by jí hrozilo mučení. Práva stěžovatele plynoucí z těchto dvou úmluv shledává stěžovatel u sebe porušenými, neboť stát je povinen posoudit přítomnost překážky vycestování vždy, ať už dotčená osoba takové obavy explicitně vyjádří, či nikoliv. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel dále namítá, že rozhodnutí krajského soudu je nezákonné dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když krajským soudem byla nesprávně posouzena právní otázka aplikace článku 33 Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků a dále, že se na stěžovatele vztahuje překážka vycestování dle ust. § 91 zákona o azylu. Stěžovatel proto navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu, žádá aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek

Žalovaný ve svém vyjádření pouze odkazuje na obsah správního spisu a dodává, že se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Také uvádí, že stěžovateli byla zamítnuta žádost o azyl jako zjevně nedůvodná dle ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, neboť stěžovatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění a o azyl mohl požádat již dříve. Co se týče nevztažení se překážky vycestování, žalovaný poukazuje na ust. § 28 zákona o azylu, kdy tato se posuzuje pouze v případě neudělení nebo odnětí azylu. Navrhuje, aby byla stěžovatelova kasační stížnost zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně; přitom stěžovatel je chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 1. 4. 2005. V žádosti uvedl, že nebyl členem žádné politické strany, nebyl nikdy trestně stíhán. Na dotaz, z jakého důvodu žádá o azyl, uvedl, že Ukrajinu opustil, protože

v továrně, kde pracoval, nebyly vypláceny mzdy, Ukrajinu nepovažuje za právní stát, nemá tam bydlení ani práci. V důsledku špatné ekonomické situace tedy odešel do ČR, kam vstoupil již dne 4. 4. 2002. O azyl dříve nepožádal, pracoval příležitostně na různých stavbách až do svého zadržení a umístění v zařízení pro zajištění cizinců. Poté, co s ním bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění, podal žádost o azyl z důvodu legalizace svého pobytu na území ČR. Česká republika je pro něj cílovým státem, chtěl by si zde najít bydlení a trvalou práci. V případě návratu na Ukrajinu se ničeho neobává.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 11. 4. 2005, č. j. OAM-235/LE-PA03-PA03-2005 zamítl žádost o udělení azylu jako zjevně neodůvodněnou dle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. V rozhodnutí uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem stěžovatelovy žádosti o azyl byla legalizace pobytu. Nemá platné vízum ani žádný doklad pro pobyt v ČR, v průběhu řízení rovněž nedoložil žádné doklady prokazující jeho totožnost ani státní příslušnost. Skutečnosti, které stěžovatel v žádosti o udělení azylu uvedl mu byly známy již dříve a v podání žádosti mu v době od počátku vstupu na území ČR nebránily žádné okolnosti. Jedinou příčinou opuštění vlasti tak byla pouze jeho snaha najít si práci a vydělat peníze. Správní orgán shledal naplnění podmínek dle ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, neboť bylo prokázáno, že žadatel podal žádost s cílem vyhnout se hrozcímu vyhoštění, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Brně. V ní vyjádřil obecnou nespokojenost se situací na Ukrajině, rekapituluje své soukromé a ekonomické důvody svého odchodu. V doplnění žaloby pak uvedl, že se cítil být ve správním řízení zkrácen na svých právech a namítal zde porušení ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu. Konečně tvrdil, že jeho žádost o azyl neměla být zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť u sebe spatřoval důvody podle § 12 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Ve skutkových důvodech odkázal na obsah správního spisu.

Krajský soud v Brně žalobu zamítl shora označeným rozsudkem; v něm uvedl, že stěžovatelovy námitky ohledně neúplného zjištění skutkového stavu jsou uvedeny pouze v obecné rovině, stěžovatel nijak nekonkretizoval důkazy, jež měly být provedeny nad rámec důkazů provedených v řízení k objasnění skutečného stavu věci. Krajský soud neshledal žádné pochybení žalovaného, který vycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu a stěžovatelova práva neporušil. Dále krajský soud rekapituloval tento zjištěný skutkový stav a zkonstatoval, že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a zjistil, že jej žalovaný správně podřadil právě ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Ze všech těchto důvodů se krajský soud ztotožnil s napadeným správním rozhodnutím a posuzovanou žalobu zamítl rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Stěžovatel v kasační stížnosti nesouhlasí v prvé řadě s tím, že žalovaný v jeho případě v rámci řízení o udělení azylu neposuzoval existenci překážek vycestování dle ustanovení § 91 zákona o azylu. Vyjadřuje přesvědčení, že ačkoliv je posuzování překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu vázáno pouze na meritorní rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu, byl správní orgán povinen posoudit překážky vycestování, a to ve smyslu článku 33 Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků a čl. 33 Úmluvy proti mučení. Skutečnost, že se správní orgán nezabýval touto otázkou a krajský soud se k jeho námitkám jdoucím tímto

směrem nijak nevyjádřil, představuje dle stěžovatele porušení mezinárodně-právních závazků České republiky.

Nejvyšší správní soud se s výše uvedeným tvrzením stěžovatele neztotožňuje.

Dle ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve. Do Protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 8. 4. 2005, vedeného za přítomnosti tlumočnicka, stěžovatel výslovně uvedl, že o azyl nepožádal hned po svém příjezdu do České republiky protože nevěděl o této možnosti a nyní o něj požádal z důvodu legalizace svého pobytu poté, co došlo k jeho zadržení a umístění v ZZC. Při pohovoru byl poučen o svých právech a povinnostech, k tomu prohlásil, že poučení rozuměl a nežádá bližší vysvětlení. Na závěr pohovoru byl seznámen s obsahem protokolu v jazyce ruském, vyslovil s ním souhlas a nežádal doplnění.

Z těchto skutečností pak vycházel při svém posuzování správní orgán (i krajský soud), který s odkazem na ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, podle něhož se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, žádost jako bezdůvodnou zamítl. S ohledem na zjištěný skutkový stav, a tedy zejména s ohledem na údaje a skutečnosti, které uváděl stěžovatel od samého počátku azylového řízení, se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje s jeho závěry, resp. následnými závěry krajského soudu o tom, že stěžovatelem uváděné důvody nelze podřadit pod důvody vymezené zákonem o azylu, a za tohoto stavu věci bylo rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu plně opodstatněné.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci má Nejvyšší správní soud za prokázané, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění a nebyly zjištěny žádné objektivní okolnosti bránící v podání žádosti o udělení azylu v průběhu předcházejících tří let, kdy se stěžovatel prokazatelně zdržoval na území ČR. K námitce stěžovatele, že žalovaný měl rozhodnout o překážce vycestování obsaženou v ustanovení § 91 zákona o azylu, zdejší soud poukazuje na ustanovení § 28 zákona o azylu. Z citovaného ustanovení vyplývá, že pouze v případě, kdy bude rozhodnuto o neudělení nebo odnětí azylu, ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování (§ 91). Za daných okolností, kdy žádost o azyl byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná, správní orgán již neposuzoval zda jsou u žadatele shledány důvody pro udělení azylu ani nehodnotil překážky vycestování dle § 91 zákona o azylu. Z tohoto důvodu nelze rozhodovat podle dalších ustanovení, jejichž aplikace přichází v úvahu až poté, co správní orgán rozhodne o základní otázce, tj. zda žadateli azyl udělí či nikoliv. Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu pouze v případě udělení či neudělení azylu v režimu § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu je ve smyslu ustanovení § 28 téhož zákona obligatorní částí správního rozhodnutí konstatování, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2004, č. j. 2 Azs 147/2004 - 41, uveřejněn pod č. 409/2004 Sb. NSS, dále rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 5 Azs 230/2004 - 45). V případě postupu žalovaného, jakož i krajského soudu tedy nedošlo k pochybení, když nebylo posuzováno, zda se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování, neboť žádost byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná dle ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu.

K námitce porušení článku 33 odst. 1 Ženevské úmluvy pak Nejvyšší správní soud odkazuje na svou předešlou judikaturu (např. rozsudek č. j. 5 Azs 233/2005 - 50 ze dne 30. 11. 2005). „*Pokud by hrozilo vyhoštění osoby, u níž by nebyla zkoumána přítomnost překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu; jednalo by se však přitom o uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, kterému by hrozily neblahé následky zakotvené v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy, musela by být přednostně aplikována Ženevská úmluva a taková osoba by v konkrétním případě nesměla být vyhoštěna či jiným způsobem vrácena, neboť by to vedlo k porušení mezinárodních závazků ČR rozpornému ze své povahy i s čl. 1 odst. 2 Ústavy. Stát však není povinen posoudit existenci okolností uvedených v tomto ustanovení vždy u každého žadatele o azyl. Toto ustanovení je vymezeno nejen skutkově okolnostmi, jejichž nastání hrozí v případě navrácení či vyhoštění, ale je vymezeno také osobně, když se vztahuje pouze na uprchlíky. Nelze přitom tvrdit, že uprchlíkem je automaticky každý žadatel o azyl. Zatímco status žadatele o azyl je dán především volním aktem konkrétní osoby, která se rozhodne o azyl požádat, a status azylanta, tedy osoby, již byl azyl státem udělen, je dán především volním aktem státu, jak se odráží v zákonné úpravě azylu a realizaci této úpravy orgány veřejné moci; status uprchlíka je dán objektivním stavem, který může být státem již pouze rozpoznán a deklarován. Státy, které jsou signatáři Ženevské úmluvy, jsou pak zavázány k tomu, aby tento status uznaly u těch osob, které spadají pod vymezení definice uprchlíka, která je obsažena v čl. 1 písm. A odst. 2 této Úmluvy. Podle tohoto ustanovení, v jeho znění po zmírnění definičních podmínek zakotveném Protokolem z roku 1967, je uprchlíkem osoba, která „se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.“.*

Smyslem Ženevské úmluvy jako celku je zakotvit pro uprchlíky určitá práva, ostatně i podle preambule k této úmluvě je jedním z jejích smyslů „zajistit uprchlíkům co největší možnost užívat těchto základních práv a svobod“. Mezi tato práva nepatří sice právo na udělení azylu, patří mezi ně však právo na uplatnění „non refoulement“, i to se však vztahuje právě a pouze na uprchlíky ve smyslu výše citované definice.

Nelze tedy dopředu vyloučit, aby osoba, jež žádá o azyl, mohla být označena za uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, v nyní posuzovaném případě tomu tak však zjevně není. Stěžovatel v žádosti o azyl ani v pohovoru netvrdil, že je pronásledován z důvodů rasy, náboženství nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám či zastávání určitých politických názorů, nikdy neměl žádné problémy se státními orgány, policií, soudy či jinými státními institucemi. Na otázku, zda se něčeho obává ve své vlasti uvedl, že pouze neví, jak to tam po změnách vypadá.

Za dané situace nic nenaznačovalo tomu, že by stěžovatel po svém návratu mohl být vystaven skutečností uvedeným v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy a přezkoumání jeho situace pohledem tohoto ustanovení by tak bylo zjevně nadbytečné. Lze se tak sice ztotožnit s názorem o aplikační přednosti čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy před § 91 zákona o azylu, pokud by došlo k jejich rozporu, nicméně pokud skutečnosti zjištěné z azylového řízení nenasvědčují tomu, že by konkrétní žadatel o azyl mohl být uprchlíkem, není k takové aplikační přednosti důvod, neboť na takovou osobu čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy nedopadá.

Obdobnou argumentaci lze aplikovat i na čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení. Pro použití této Úmluvy přednostně před vnitrostátním právem sice stěžovatel nemusí spadat do definice uprchlíka podle

Ženevské úmluvy, přezkoumání jeho situace pohledem této úmluvy by ovšem bylo zjevně nadbytečné, když stěžovateli nehrozilo ve smyslu tohoto článku vypovězení, vrácení či vydání do státu, kde jsou „*vážné důvody se domnívat, že by mu v něm hrozilo nebezpečí mučení.*“. Ani v tomto směru stěžovatel během soudního ani správního řízení nic netvrdil.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v daném případě postupoval žalovaný v souladu s výše uvedenými mezinárodními závazky a jeho postup, kdy nerozhodl o existenci překážky vycestování, je v souladu se zákonem. Stejně tak krajský soud se nedopustil pochybení, pokud napadené rozhodnutí žalovaného shledal zákonným a ztotožnil se s jeho závěry.

Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci nebyla shledána nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem ani nebyly shledány vady řízení před správním orgánem, kdy by pro tuto důvodně vytykanou vadu krajský soud měl napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.), Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly respektive je neúčtovalo, proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupce advokát Mgr. Ondřej Adametz; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 2 x 1000 Kč za dva úkony právní služby - převzetí a příprava věci a doplnění kasační stížnosti a 2 x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s ust. § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 18. července 2006

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu